

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze rozhodl v senátě složeném z předsedy Mgr. Martina Kříže, soudkyně Mgr. Věry Jachurové a soudce Mgr. Bc. Jana Schneeweise v právní věci

žalobkyně: **E. B.**, narozená X
proti

žalované: **Česká advokátní komora**
sídlem Národní třída 16, 110 00 Praha 1

o žalobě proti rozhodnutí žalované ze dne 1. 6. 2021, č. j. 10.01-000250/21-003

takto:

- I. Rozhodnutí žalované ze dne 1. 6. 2021, č. j. 10.01-000250/21-003 se zrušuje a věc se vrací žalované k dalšímu řízení.
- II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

I. Předmět řízení a vymezení sporu

1. Žalobou podanou u Městského soudu v Praze se žalobkyně domáhala zrušení rozhodnutí označeného v záhlaví tohoto rozsudku (dále jen „napadené rozhodnutí“), jímž žalovaná prostřednictvím předsedy České advokátní komory rozhodla o žádosti žalobkyně ze dne 3. 5. 2021 (dále jen „žádost“) o určení advokáta k poskytnutí právní služby tak, že žalobkyni se podle § 18c zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o advokacii“) advokát k poskytnutí bezplatné právní služby neurčuje.

II. Dosavadní průběh řízení a napadené rozhodnutí

Shodu s prvopisem potvrzuje I. V.

2. V odůvodnění napadeného rozhodnutí žalovaná konstatovala, že žalobkyně ve shora uvedené žádosti požádala žalovanou o určení advokáta k zastupování před Ústavním soudem v řízení o ústavní stížnosti proti usnesení Krajského soudu v Praze ze dne 24. 2. 2021, č. j. 104 UL 2/2021- 5 (dále jen „usnesení Krajského soudu v Praze“). Žalovaná dospěla k závěru, že žalobkyně nesplnila podmínky dle § 18c odst. 5 zákona o advokacii.
3. Žalobkyně k žádosti mimo jiné předložila usnesení Krajského soudu v Praze, jímž bylo rozhodnuto o návrhu žalobkyně na určení lhůty k provedení procesního úkonu ve věci vedené u Okresního soudu v Rakovníku pod sp. zn. 23 EXE 1302/2015. Krajský soud v Praze návrh na určení lhůty k provedení procesního úkonu zamítl a žalobkyni nepřiznal právo na náhradu nákladů řízení.
4. Žalovaná do odůvodnění napadeného převzala obsah usnesení Krajského soudu v Praze, který se věnoval popisu skutkového děje. Uvedla, že žalobkyně se podáním doručeným Okresnímu soudu v Rakovníku dne 10. 2. 2021 domáhala určení lhůty k provedení procesního úkonu, a to postoupení dovolání povinné ze dne 7. 9. 2020 proti usnesení Krajského soudu v Praze ze dne 26. 6. 2020, č. j. 20 Co 158/2020-748 Nejvyššímu soudu. Krajský soud v Praze uvedl, že dle jeho zjištění Okresní soud v Rakovníku návrhu zcela evidentně vyhovět nemohl, protože procesní spis neměl k dispozici. Ten se nacházel u nadřízeného soudu, kterému byl předložen k rozhodnutí o (v pořadí prvním) návrhu na určení lhůty k provedení procesního úkonu. Krajský soud poukázal na to, že poté byly podány další návrhy na určení lhůty k provedení procesního úkonu, byl mu předložen pomocný spis s jedním z těchto návrhů. Nadřízený soud však nechal zapsat i zbylé dva návrhy, aby nedocházelo k dalším průtahům v řízení s tím, že o nich rozhodne. Teprve poté bude možné vrátit spis procesnímu soudu. Krajský soud dále zjistil, že ve věci je pravidelně jednáno, a to i přes vládou nařízený nouzový stav v důsledku pandemie COVID – 19 a jsou ve věci pravidelně činěny úkony. Dále konstatoval, že předmětné řízení je velmi komplikované a lze přisvědčit tomu, že v něm dochází částečně k průtahům, které však způsobuje povinná, která v době, kdy měla ustanoveného zástupce pro řízení, činila úkony v řízení bez jeho vědomí a tím řízení komplikovala, důsledkem čehož bylo i zproštění ustanoveného zástupce. Krajský soud závěrem dodal, že i nyní žalobkyně zahlcuje řízení řadou procesních návrhů, jako jsou návrhy na určení lhůty k provedení procesních úkonů, podávání mimořádných opravných prostředků apod., o nichž vždy musí být rozhodnuto, i když jsou často zcela nedůvodné, nebo jde dokonce o zřejmě bezúspěšné uplatňování práva.
5. Žalovaná s odkazem na obsah odůvodnění usnesení Krajského soudu v Praze uzavřela, že žalobkyně nesplnila podmínku vyžadovanou ustanovením § 18c odst. 5 zákona o advokacii, s níž tento zákon spojuje vznik práva na určení advokáta k poskytnutí právní služby, a z toho důvodu nebylo její žádosti vyhověno.

III. Žaloba

6. Žalobkyně v blanketní žalobě uvedla, že požaduje napadené rozhodnutí zrušit. S ohledem na to, že žaloba neobsahovala základní náležitosti ve smyslu § 71 odst. 1 písm. d) a e) s. ř. s., neboť z ní nebylo zřejmé, v čem žalobkyně spatřuje nezákonnost napadeného rozhodnutí, soud žalobkyni vyzval usnesením ze dne 11. 11. 2021, č. j. 15 A 71/2021-34 k odstranění vad žaloby. Žalobkyně v návaznosti na toto usnesení žalobu doplnila tak, že uvedla, že žalovaná žádným způsobem neodůvodnila napadené rozhodnutí, pouze odkázala na usnesení Krajského soudu v Praze tak, jako by odůvodnění Krajského soudu v Praze, že

v minulosti údajně zřejmě bezúspěšně uplatňovala práva, automaticky znamenalo, že i ústavní stížnost musí být zřejmě bezúspěšným uplatňováním práva.

7. Napadené rozhodnutí žalobkyně označila za nezákonné a nepřezkoumatelné, neboť žalovaná své odůvodnění založila na pouhém odkazu na odůvodnění usnesení Krajského soudu v Praze. Doplnila, že dle judikatury Nejvyššího soudu a Nejvyššího správního soudu se o bezúspěšné uplatňování práva jedná ve zcela odlišných případech, kdy je tato skutečnost postavena najisto a je skutečně zřejmá. Pokud je dána možnost projednání žaloby, nemůže se dle judikatury jednat o zřejmě bezúspěšné uplatňování práva.

IV. Vyjádření žalované

8. Žalovaná navrhl, aby soud žalobu jako nedůvodnou zamítl. Zrekapitulovala dosavadní průběh řízení a podotkla, že žalobkyně v žalobě neuvedla žádný důvod, v němž by spatřovala nesprávnost napadeného rozhodnutí. Dále žalovaná shrnula obsah usnesení Krajského soudu v Praze s tím, že v napadeném rozhodnutí vyšla zejména z tohoto rozhodnutí. Konkrétně pak uvedla, že Okresní soud v Rakovníku nemohl žalobkyni žádaný procesní úkon (předložení spisu dovolacímu soudu) provést, protože předmětný spis neměl k dispozici, neboť byl odeslán na jiný soud. Krajský soud obratem návrhu žalobkyně na určení lhůty vyhověl a uvedl, že sám rozhodne o dalších dvou podaných návrzích navrhovatelky na určení lhůty. V soudním spise dochází sice k průtahům, ale nikoli ze strany soudu a soudního exekutora. Žalobkyně v době, kdy ji ve věci zastupoval ustanovený právní zástupce, činila podání ve věci bez jeho vědomí, což mělo za následek zrušení rozhodnutí o ustanovení zástupce žalobkyně pro řízení, ve věci samé pak činila řadu procesních úkonů, a to vesměs evidentně nedůvodných, nebo se obsahově jednalo o zřejmě bezúspěšné uplatňování práva. Napadené rozhodnutí je odůvodněno ustanovením § 18c odst. 5 zákona o advokacii.
9. Nad rámec výše uvedeného žalovaná uvedla, že Ústavní soud v rámci rozhodování o ústavní stížnosti žalobkyně pod sp. zn. III.ÚS 1004/21 dne 3. 6. 2021 (o dovolání žalobkyně proti usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 26. 1. 2021, č. j. 33 Cdo 3092/2020-798) zmínil, že žalobkyně v posledních pěti letech podala 12 ústavních stížností a v průběhu řízení o nich byla informována o zákonných náležitostech stížnosti včetně upozornění na povinné zastoupení. Žalobkyně přesto v dubnu 2021 podala tři ústavní stížnosti, aniž by předepsané zákonné náležitosti respektovala. Žalovaná dodala, že jednou ze tří ústavních stížností musí být i ústavní stížnost ze dne 26. 4. 2021 proti usnesení Krajského soudu v Praze, která byla následně odmítnuta z důvodu neodstraněných vad.

V. Posouzení věci soudem

10. Soud ověřil, že žaloba byla podána včas, osobou k tomu oprávněnou a splňuje všechny formální náležitosti na ni kladené.
11. Při rozhodování ve věci samé soud vycházel zejména z následující právní úpravy:
12. Podle § 18 odst. 2 zákona o advokacii *ten, kdo nesplňuje podmínky pro ustanovení advokáta soudem podle zvláštních právních předpisů a ani si nemůže zajistit poskytnutí právních služeb jinak (dále jen "žadatel"), má právo, aby mu Komora na základě jeho včasné žádosti určila advokáta k poskytnutí*

a) právní porady podle § 18a nebo

Shodu s prvopisem potvrzuje I. V.

b) právní služby podle § 18c.

13. Podle § 18c odst. 5 zákona o advokacii *Komora určí advokáta k poskytnutí právní služby žadateli, který osvědčil splnění zákonných podmínek, bez zbytečného odkladu. Komora žádosti nevyhoví, jestliže jde o zneužití práva nebo jde-li o zjevně bezdůvodné uplatňování nebo bránění práva.*
14. Po provedeném řízení dospěl soud k závěru, že žaloba je důvodná.
15. Zákon o advokacii v § 18 odst. 2 a § 18c odst. 1, 2, 3 a 5 upravuje několik kumulativních podmínek pro určení advokáta žalovanou [o určení si žadatel požádal včas; žadatel nesplňuje podmínky pro ustanovení advokáta soudem; nemůže si zajistit poskytnutí právních služeb jinak; v předmětné věci není zastoupen jiným advokátem nebo osobou podle § 2 odst. 2 písm. a) zákona o advokacii; více advokátů mu v případě, že nejde o bezúplatnou právní pomoc, odmítlo poskytnout právní služby; nejde o zneužití nebo zjevně bezdůvodné uplatňování nebo bránění práva].
16. Z odůvodnění napadeného rozhodnutí vyplývá, že žalovaná nevyhověla žádosti žalobkyně o určení advokáta z důvodu podle § 18c odst. 5 zákona o advokacii. V dané věci je tedy pro posouzení žádosti žalobkyně klíčové ustanovení § 18c odst. 5 zákona o advokacii. Účastník řízení zřejmě nedůvodně uplatňuje právo zpravidla tehdy, je-li již ze samotných údajů účastníkem tvrzených bez dalšího nepochybné, že jeho požadavku nemůže být vyhověno. Musí se tedy jednat o zjevně neúspěšný návrh. Výkladem pojmu „zjevně neúspěšný návrh“ jako tzv. neurčitého právního pojmu se Nejvyšší správní soud věnoval např. v rozsudcích ze dne 24. 3. 2006, č. j. 4 Ads 19/2005–105 a ze dne 20. 5. 2021, č.j. 9 As 73/2021–14, ve kterých uvedl, že *„(z)jevná neúspěšnost návrhu by však podle názoru Nejvyššího správního soudu měla být zjištělná bez pochyb okamžitě, měla by být nesporná a naprosto jednoznačná bez toho, aby bylo prováděno dokazování (např. opožděnost kasační stížnosti)“*. V rozsudku ze dne 19. 12. 2007, č. j. 7 Afs 102/2007–72, tento náhled potvrdil. Pojem *zjevně neúspěšný návrh* „je třeba interpretovat za použití gramatického a logického výkladu a s přihlédnutím k aktuální judikatuře. Uvedenému pojmu lze proto podřadit takové návrhy, jejichž neúspěšnost je bez jakýchkoliv pochybností a dokazování zcela jednoznačná, nesporná a okamžitě zjištělná. Takovým ‚zjevně neúspěšným návrhem‘ může být např. opožděně podaná žaloba, opožděně podaná kasační stížnost; návrh na prominutí zmeškání zákonné lhůty, kterou nelze prominout; návrh, který je výslovně (bez meritorního posouzení, povahy žalobou napadeného úkonu) vyloučen z meritorního přezkoumání, jako je např. kasační stížnost proti usnesení o přerušení řízení.“ (srov. rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 14. 3. 2023, č. j. 11 A 158/2021-49).
17. Dle názoru soudu je nutné s pojmem *zjevné bezdůvodnosti* podle § 18c odst. 5 zákona o advokacii zacházet obdobně obezřetně, jak dovodila judikatura Nejvyššího správního soudu ve vztahu k pojmu *zjevné bezúspěšnosti* ve smyslu § 36 odst. 3 s. ř. s. – zjevná bezúspěšnost musí být z návrhu patrná na první pohled, bez jakýchkoliv pochybností a dokazování, musí být zcela jednoznačná, nesporná a okamžitě zjištělná (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 3. 2006, č. j. 4 Ads 19/2005–105). Jde ostatně o instituty, jež se do značné míry překrývají (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 28. 7. 2021, č. j. 8 As 138/2021–30).
18. V tomto ohledu však žalovaná svůj závěr o bezdůvodném uplatňování a bránění práva žalobkyní ve smyslu § 18c odst. 5 zákona o advokacii odůvodnila nedostatečně. V napadeném rozhodnutí takřikajíc pouze převzala odstavec z odůvodnění usnesení

Shodu s prvopisem potvrzuje I. V.

Krajského soudu v Praze mapující část dosavadního řízení, k němuž jen dodala, že „*jak vyplývá z výše uvedeného, tak ze strany žadatele se jedná o zjevně bezdůvodné uplatňování nebo bránění práva ve smyslu ust. § 18 odst. 5 zákona o advokacii.*“ V odůvodnění napadeného rozhodnutí absentuje jakékoli vlastní hodnocení zjištěných skutkových a právních okolností a úvaha o jejich relevanci ve vztahu k žádosti žalobkyně. Řečeno jinak, z napadeného rozhodnutí nelze zjistit, z jakého důvodu dospěla žalovaná k závěru o zjevně bezdůvodném uplatňování nebo bránění práva ze strany žalobkyně, pokud v odůvodnění napadeného rozhodnutí bez dalšího vysvětlení pouze odkázala na skutková zjištění uvedená v usnesení Krajského soudu v Praze. Skutečnosti popsané v usnesení Krajského soudu v Praze samy o sobě *prima facie* nesvědčí o naplnění § 18 odst. 5 zákona o advokacii a není úkolem soudu domýšlet, proč tyto skutečnosti mají odůvodňovat zamítnutí žádosti žalobkyně o určení advokáta. Soudu tak nezbývá než konstatovat, že žalovaná žádné zjevné důvody, ze kterých by vyplývala nesporná a jednoznačná neúspěšnost ústavní stížnosti, v napadeném rozhodnutí neuvedla.

19. Závěrem je třeba poznamenat, že ačkoli žalovaná své úvahy ohledně zneužívání práva na bezplatnou právní pomoc žalobkyni osvětlila ve vyjádření k žalobě, nelze tímto způsobem zhojit nedostatky napadeného rozhodnutí (srov. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 19. 12. 2008, č. j. 8 Afs 66/2008-71, či ze dne 28. 1. 2009, č. j. 1 As 110/2008-99). Skutečnosti, o které žalovaná tyto úvahy ve vyjádření k žalobě opřela, nadto nastaly až po vydání napadeného rozhodnutí.
20. Pouze nad rámec shora uvedeného soud konstatuje, že si nemohl nevšimnout řady nepřesností obsažených jak v napadeném rozhodnutí, tak ve vyjádření žalované k žalobě. V odůvodnění napadeného rozhodnutí žalovaná nesprávně identifikovala krajský soud, proti jehož usnesení žalobkyně podala ústavní stížnost, současně nesprávně uvedla měsíc, kdy byla žalované žádost žalobkyně o ustanovení advokáta doručena. V rámci předložení správního spisu soudu předložila i žádost žalobkyně datovanou téhož dne, jíž se žalobkyně domáhala určení advokáta k poskytnutí právní služby, a to pro řízení před Ústavním soudem v rámci řízení o ústavní stížnosti proti usnesení Krajského soudu v Praze ze dne 24. 2. 2021, č. j. 104 UL 4/2021-5. I ve vyjádření k žalobě žalovaná odkazovala na rozhodnutí ve věci ústavní stížnosti žalobkyně proti usnesení Krajského soudu v Praze ze dne 24. 2. 2021, č. j. 104 UL 4/2021-5, jímž byla ústavní stížnost žalobkyně odmítnuta z důvodu neodstraněných vad. Napadeným rozhodnutím však žalovaná rozhodla (jen) o žádosti žalobkyně o určení advokáta k zastupování před Ústavním soudem v řízení o ústavní stížnosti proti usnesení Krajského soudu v Praze (ze dne 24. 2. 2021, č. j. 104 UL 2/2021-5.) a nikoliv o žádosti žalobkyně o určení advokáta k zastupování před Ústavním soudem v řízení ústavní stížnosti žalobkyně proti usnesení Krajského soudu v Praze ze dne 24. 2. 2021, č. j. 104 UL 4/2021-5. Soudu tak není zřejmé, z jakého důvodu mu byl předložen spisový materiál týkající se jiné (napadeným rozhodnutím) neřešené žádosti.

VI. Závěr a náklady řízení

21. Na základě shora uvedených skutečností soud shledal žalobu důvodnou a napadené rozhodnutí podle § 76 odst. 1 písm. a) s. ř. s. rozsudkem bez jednání zrušil pro jeho nepřezkoumatelnost pro nedostatek důvodů a zároveň rozhodl o vrácení věci zpět žalované (§ 78 odst. 4 s. ř. s.). V dalším řízení bude žalovaná v souladu s § 78 odst. 5 s. ř. s. shora vyjádřeným právním názorem soudu vázána. Bude na ní, aby v dalším řízení zohlednila závěry soudu a náležitě zdůvodnila, v jakých skutečnostech (skutkových či právních)

spatřuje zjevně bezdůvodné uplatňování nebo bránění práva na straně žalobkyně, popřípadě aby žádost posoudila i z dalších relevantních hledisek a ve věci znovu rozhodla.

22. Výrok o náhradě nákladů řízení je odůvodněn ustanovením § 60 odst. 1 s. ř. s., podle kterého má úspěšný účastník řízení právo na náhradu nákladů. Ačkoli měla žalobkyně ve věci z procesního hlediska úspěch, náhrada nákladů řízení jí nenáleží, neboť žádné náklady v řízení nevynaložila. Soud žalobkyni přiznal úplné osvobození od soudních poplatků, a soudní poplatek proto nehradila. Žalobkyně zároveň nebyla v řízení zastoupena. Paušální náhrada nákladů ve smyslu § 151 odst. 3 o. s. ř. se ve správním soudnictví neuplatní (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 8. 2015, č. j. 6 As 135/2015-79).

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud. Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno. V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie. Soudní poplatek za kasační stížnost vybírá Nejvyšší správní soud. Variabilní symbol pro zaplacení soudního poplatku na účet Nejvyššího správního soudu lze získat na jeho internetových stránkách: www.nssoud.cz.

Praha 26. července 2023

Mgr. Martin Kříž v. r.
předseda senátu